ABORDĂRI TEORETICE ALE CONCEPTULUI INTERACȚIUNII ÎN CADRUL CERCETĂRII CAUZELOR PENALE

Armen OGANESEAN

Actualmente, putem cu certitudine afirma că instituția interacțiunii reprezintă un subiect al unor studii aprofundate efectuate de specialiștii în domeniu. Datorită materialelor științifice cercetare, am putut percepe premisele existente ce țin de necesitatea și oportunitatea implementării interacțiunii în cadrul investigării infracțiunilor, ne-am format o viziune clară asupra naturii juridice și istoriografiei formării acestui concept din sfera tacticii criminalistice. În plan național, o contribuție substanțială la perceperea conceptului interacțiunii în cadrul cercetării infracțiunilor a fost adusă de dr. hab. M. Gheorghiță, prin publicarea monografiei *Criminalistica*, editată în țara noastră în anul 1995. O semnificație științifico-practică remarcabilă reținută în această sursă este argumentarea esenței conceptului interacțiunii ca instituție distinctă a tacticii criminalistice în cadrul procesului penal.

În această lucrare, interacţiunea a fost definită ca o activitate bazată pe lege ori acte normative departamentale, coordonată prin scopul, locul şi timpul efectuării acţiunilor organelor speciale de investigaţii, administrativ independente unele de altele, precum şi ale reprezentanţilor altor organizaţii, întreprinderi, care se exprimă în îmbinarea raţională a mijloacelor şi metodelor ce pot servi scontării unui rezultat comun, îndeplinirii sarcinii de depistare, curmare şi descoperire a infracţiunii [1, p.112]. Concluziile ştiinţifice ale autorilor A. Belkin şi N. Iablokov au fost reiterate la crearea ipotezei noastre privitor la locul şi rolul interacţiunii în sistemul ştiinţei criminalistice şi altor ştiinţe în raport cu legislaţia naţională a Republicii Moldova.

Analizând subiectul interacţiunii interdepartamentale a organelor care desfăşoară activitatea specială de investigaţie ca un element fundamental al teoriei activităţii speciale de investigaţii, autorii K. Goreaynova, G. Ovcinski reiterează că, în sens larg, aceasta presupune existenţa contactelor şi lucrul bine coordonat ale diferitelor instituţii în domeniul combaterii criminalităţii care presupune: activitatea comună privind elaborarea strategiilor de contracarare a manifestărilor infracţionale; şedinţele comune la diferite niveluri, îndreptate spre creşterea informării reciproce pe cale operativă; includerea colaboratorilor mai multor subdiviziuni în activităţile privind verificarea şi prelucrarea operativă; desfăşurarea operaţiunilor tactice; schimbul reciproc permanent de experienţă, studierea practicii serviciilor speciale şi organelor poliţiei criminale ale altor state; elaborarea în comun a combinaţiilor tactice, ţinând cont de dimensiunile, structurile şi relaţiile existente în lumea crimei organizate. În sens restrâns, aceasta poate fi definită ca relaţiile ofiţerilor de investigaţii din diferite subdiviziuni, care apar în legătură cu măsurile speciale concrete la diferite etape, începând cu primirea şi aprecierea informaţiei până la planificarea asigurării materiale, tehnico-operative a realizării datelor obţinute – interacţiunea tactico-operativă [2, p.155].

Susţinem opinia autorului K. Galahov potrivit căreia, un loc deosebit ocupă interacţiunea ofiţerului de investigaţii cu ofiţerul de urmărire penală în cadrul realizării materialelor speciale şi de investigaţii din dosarele speciale, activitatea care solicită coordonarea acţiunilor de

anchetă în vederea stabilirii în termene prompte a persoanelor vinovate şi tragerea lor la răspundere [3, p.109].

Autorul N. Iablokov sistematizând esența conceptului interacțiunii, evidenţiază următoarele principale forme ale acestei activități: schimbul reciproc de informaţie dintre subiecţii interacţiunii, care reprezintă interesul procesual şi operativ; compunerea în comun a planurilor acţiunilor de urmărire penală sau a activități speciale de investigații, controlul realizării planurilor comune, fiind pus în sarcina ofiţerului de urmărire penală; asistența acordată ofițerului de urmărire penală în cadrul efectuării acţiunilor de urmărire penală şi a operaţiunilor tactice; executarea strictă şi completă a indicaţiilor scrise ale ofiţerului de urmărire penală, efectuarea în mod particular a acţiunilor de urmărire penală concrete; analiza comună, aprecierea rezultatelor acţiunilor de urmărire penală şi activităților speciale de investigații pe marginea infracțiunii investigate şi adoptarea deciziilor comune în urma analizei efectuate [4, p.39].

Analizând situaţia în domeniul cercetării doctrinare a subiectului în cauză, concluzionăm că, în general, interacțiunea capătă două forme: procesual penală şi tactico-organizatorică, denumită în unele surse bibliografice şi ca formă administrativă. La rândul său, fiecare formă a interacțiunii presupune mai multe modalităţi tipice de executare a acesteia.

Importanța cercetării practicii interacțiunii și aplicării acesteia în cadrul procesului penal a fost abordată și de autorul L. Plesneva. Într-o serie de articole științifice dedicate „*interacțiunii organului de urmărire penală cu organul de investigații”* autorul a menționat importanța grupului de urmărire penală ca forma interacțiunii la cercetarea infracțiunilor [5].

Relevarea experienței altor state pe care am reținut-o în doctrina română a facilitat demersul nostru științific în identificarea naturii juridice a interacțiunii în cercetarea infracțiunilor. Totodată, importanță pentru tematica investigației noastre prezintă acele materiale științifice care au avut în vizor interacțiunea organului de urmărire penală cu organele de investigații, centrele de expertize judiciare în cadrul desfășurării urmăririi penale și judecării cauzei.

Respectând principiile de bază ale interacţiunii în cadrul procesului penal, subiecţii procesuali contribuie la realizarea obligaţiei statului de a garanta dreptul persoanei vătămate prin activitatea criminală şi a întregii societăţi, că circumstanţele faptei comise vor fi constatate complet, iar persoana vinovată va fi trasă la răspundere.

Necesitatea respectării obligaţiei de a curma existenţa situaţiei generatoare de prejudicii, de a repara consecinţele negative ale faptei ilicite, precum şi scopul prevenţiei generale, la fel, sunt cauze primordiale care determină raţiunea implementării şi respectării unor principii ale interacţiunii organului de urmărire penală cu alte instituţii în cadrul procesului penal. Nu în ultimul rând, respectarea principiilor interacţiunii contribuie la înlăturarea obstacolelor de ordin personal, ce apar între persoanele implicate în această activitate. O semnificaţie ştiinţifico-practică inestimabilă pentru tematica investigaţiei noastre prezintă acele materiale ştiinţifice care au luat în vizor interacţiunea în cadrul asistenţei juridice internaţionale în materie penală.

Autorul O.Lixandru, sub prisma managementului constituirii şi funcţionării structurilor specializate în investigarea criminalităţii transfrontaliere, a menţionat importanţa studierii cooperării diferitelor instituţii de drept [5].

Demersul nostru ştiinţific este îndreptat spre realizarea unor cercetări ample în vederea formulării unor concepte teoretico-aplicative vizând aplicabilitatea practică a interacţiunii în cadrul procesului penal, a fost atins inclusiv datorită reflecţiilor expuse în lucrările autorilor străini, fiind abordate următoarelor obiective: analiza teoriilor şi conceptelor expuse în lucrările ştiinţifice publicate în Republica Moldova şi peste hotare în vederea definitivării conceptului de interacţiune; determinarea şi fundamentarea în cadrul procesului penal a naturii juridice a interacţiunii şi etalarea raţionamentelor de aplicare a acesteia; cercetarea şi precizarea normelor procesuale naţionale care reglementează această activitate; relevarea particularităţilor şi avantajelor interacţiunii în cadrul cercetării infracţiunilor la diferite etape ale procesului penal. Considerăm că problema cercetării distincte a conceptului interacţiunii în cadrul cercetării infracţiunilor rămâne a fi un subiect discutabil în ultimii ani în rândul reprezentanţilor doctrinei procesual penale, precum şi a autorilor din domeniul criminalisticii.

Chiar și la etapa contemporană, soluțiile doctrinare în această problemă nu sunt unitare și definitivate. Trebuie să recunoaștem că întrebările ce țin de natura juridică a interacțiunii, precum și obligativitatea acestei activități în raport cu cadrul normativ intern sunt cele mai vaste în doctrină, fiind reflectate în cele mai diverse categorii de materiale științifice.

Referințe:

1. GHEORHIȚĂ, M. *Criminalistica*. Chișinău: Museum, 1995. 144 p. ISBN 5-7790-0159-6.
2. ГОРЯИНОВА, К., ОВЧИНСКИЙ, Г. и д.р. *Оперативно-розыскная деятельность*. Москва: ИНРФРА-М, 2004. 848 с.
3. ГАЛАХОВ, С. *Криминальные взрывы. Основы оперативно-розыскной деятельности по борьбе с преступлениями террористического характера*. Москва: Экзамен, 2002. 288 с.
4. ЯБЛОКОВ, Н. *Криминалистика*. Москва: Норма, 2000. 200 с.
5. ПЛЕСНЕВА, Л. Формы взаимодействия следователя с органами дознания. В: *Вестник Восточно-Сибирского Института МВД России*, 2015, №4.
6. LIXANDRU, O. Autoreferatul tezei de doctor: *Managementul constituirii și funcționării structurilor specializate în investigarea criminalității transfrontaliere*. București, 2011.